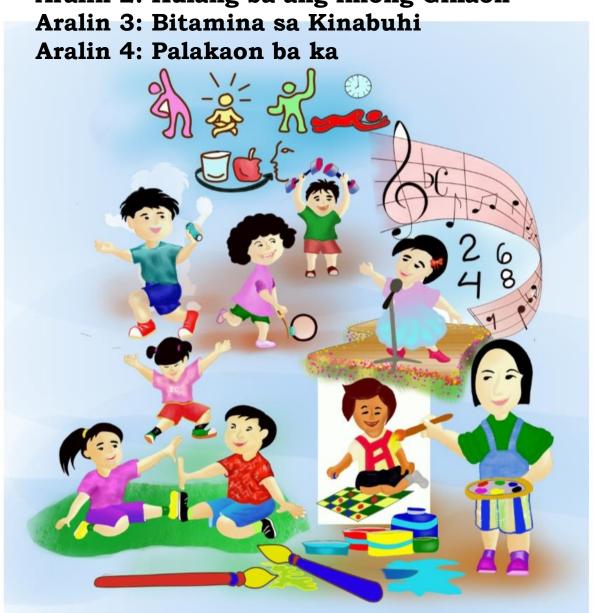
Government Property NOT FOR SALE

3

Health

Kwarter 1 – Modyul 1

Aralin 1: Sakto o Sayop nga Nutrisyon Aralin 2: Kulang ba ang imong Gikaon

Health - Grade 3
Alternative Delivery Mode
Quarter 1 - Module 1
First Edition, 2020

Republic Act 8293, section 176 states that: No copyright shall subsist in any work of the Government of the Philippines. However, prior approval of the government agency or office wherein the work is created shall be necessary for exploitation of such work of profit. Such agency or office may, among other things, impose as a condition the payment of royalties.

Borrowed materials (i.e., songs, stories, poems, pictures, photos, brand names, trademarks, etc.) included in this book are owned by their respective copyright holders. Every effort has been exerted to locate and seek permission to use these materials from their respective copyright owners. The publisher and authors do not represent nor claim ownership over them.

Published by the Department of Education

Division of Malaybalay City

Development Team of the Module

Author: Hanah Jane L. Pama, T I Renalyn D. Silmaro T I

Chona Jane C. Aparece T I

Editor: Danny S. Flores, TIC Reviewers: Noemi V. Hisona, TIC Illustrator: Joseph L. Cabello, TII

Layout Artist: Manuel D. Dinlayan II, PDO II Evaluator: Ritchelle R. Ceballos T-III

Management Team:

Chairperson: Dr. Victoria V. Gazo, CESO V Schools Division Superintendent

Co-Chairperson: Aliena S. Dajay, Phd., CESE

Asst. Schools Division Superintendent

Ralph T. Quirog CES, CID

Members: Purisima J. Yap

EPS-LRMS

Lou-Ann J. Cultura EPS-MAPEH

Bonifacio M. Palo Jr. PSDS-District II

Printed in the Philippines by Department of Education

Division of Malaybalay City

Office Address: Sayre Highway P-6, Casisang, Malaybalay City

Telefax: (088) 314-0094

Email Address: malaybalay.city@deped.gov.ph

Health

Kwarter 1– Modyul 1

Aralin 1: Sakto o Sayop nga Nutrisyon

Aralin 2: Kulang ba ang imong Gikaon

Aralin 3: Bitamina sa Kinabuhi

Aralin 4: Palakaon ba ka

This instructional material was collaboratively developed and reviewed by educators from public and private schools, colleges, and or/universities. We encourage teachers and other education stakeholders to email their feedback, comments, and recommendations to the Department of Education at action@deped.gov.ph.

We value your feedback and recommendations.

Department of Education • Republic of the Philippines

Pasiunang Salita

Malipayong pagsalmot sa MAPEH sa Ikatulong Grado, kini ang modyul 1.

Kini nga <u>modyul</u> gihimo sa mga magtutudlo sa Dibisyon sa Malaybalay City subay sa K to 12 Kurikulum giniyahan sa mga opisyales niining Dibisyon.

Kini nagtinguha nga makakat – on ang mga kabataan taliwala nga dili sila makasulod sa eskwelahan tungod sa problema sa pandemya (COVID19).

Pahimangno sa mga Magtutudlo:

Kini nagalangkob sa mga pamaagi aron makakat – on ang mga estudyante. Gilauman nga inyo silang magiyahan sa pagamit niini.

Alang sa mga Tinun – an:

Kini nga modyul gihimo aron mugiya kanimo sa pagsabot sa competency nga angay makat – unan ug mahibal – an.

Pahimangno sa mga Tinun – an:

- 1. Dili sulatan o hugawan ang modyul. Ang inyong mga tubag sa mga bulohaton isulat sa inyong *activity* notbuk sa MAPEH.
- 2. Iganid sa pagtubag ang mga bulohaton.
- 3. Ibalik ang modyul sa maayong kondisyon sa petsa sumala sa inyong gikasabotan sa imong magtutudlo.
- 4. Kung adunay mga pangutana o kalibog ayaw pagmakuli sa pagkonsulta sa inyong magtutudlo. Itext o tawag niining numero 09366100524

Kami nanghinaot nga pinaagi niini ikaw makasinati og bulawanon nga pagtulon – an.

HEALTH: NUTRISYON (HUSTO O SAYOP NGA NUTRISYON)

Objective: Describes a healthy person. (H3N-lab-11)

Hibalo-i Kini

Ang tumong ug tinguha aning modyul mao ang maipakita ang pagsabot sa kahinungdanon sa pagsunod sa mga giya sa nutrisyon ug pagpadayon sa usa ka balanse nga pagkaon alang sa nutrisyon ug kahimsog sa usa ka tao. Magpakita usab kini sa mga kahanas sa paghimo og desisyon sa pagpili sa pagkaon ug pagpadayon sa maayong estilo sa kinabuhi.

Sulayi Kini

Direksyon: Basaha ang matag pahayag ug tabaga ang mga pangutana. Isulat ang tubag sa activity notebook.

1. Hain sa mosunod nga hulagway ang himsog nga bata?

b.

C.

- 2. Hain sa mosunod ang himsog nga ilimnon?
 - a. kape
- b. soda
- c. gatas
- 3. Hain sa mga musunod nga pagkaon ang dato sa bitamina c?
 - a. tinapay
- b. kalamansi
- c. karne

Subli-a Kini

Mga klase- klaseng pagkaon ug buluhaton nga makapahimsog sa lawas.

<u>Prutas</u> <u>utan</u> <u>sakto nga tulog</u>

Kat-oni Kini

Direksyon: Ihulagway Si Sam , Roy, ug Rody sumala sa panagway, pagkaon nga ilang gikaon,trabaho nga ilang mahimo ug trabaho nga dili nila mahimo. Isulat ang tubag sa imong activity notebook.

Roy

	Sam	ROY	Kody
Panagway			
Pagkaon nga			
ilang gikaon			
Trabaho nga			
mahimo			
Trabaho nga dili			

nila mahimo

Ang usa ka tawo nga adunay maayo nga kahimsog sa lawas lagmit adunay mga kalihokan ug mga proseso nga ginatrabaho sa ilang kaugalingon. Ang *regular* nga pag ehersisyo, balanse nga nutrisyon, ug igong pahulay makatabang sa maayong panglawas.

Ang malnutrisyon usa ka kahimtang nga nagagikan sa usa ka pagkaon diin daghan o gamay ang nutrisyon, dili igo o daghan kaayo nga pagkaon ang hinungdan sa mga problema sa kahimsog. Mahimo nga mag uban kini sa kaloriya ,protina, carbohydrates ,tambok, bitamina o mineral.

Pagpauswag

Direksyon: Pilia ang angay nga mga pulong nga nag hulagway sa himsog nga bata ug dili himsog nga bata. Pilia ang imong tubag sa sulod sa kahon ug ibutang kini sa husto nga kolum. Isulat ang imong tubag sa imong activity notebook.

Junk foods	pag inom 8-10 basa	onga tubig
dugay matulog	tsokolate	ice cream
Saging	puto	prutas

Himsog nga bata	Dili -Himsog nga bata

Hinumdomi kini

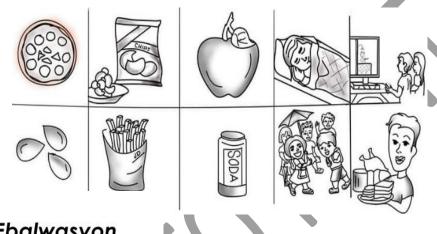
Ang regular nga pag ehersisyo, balanse nga nutrisyon, ug igong pahulay makatabang sa maayong kahimsog. Ang malnutrisyon gihulagway sa kakulangan, sobra o dili balanse sa mga sustansya.

Adunay duha nga porma sa malnutrisyon, undernutrisyon ug overnutrisyon.

Buhata Kini

Direksyon: Pagpili og lima (5) ka mga pagkaon o buluhaton sa ubos nga makatabang sa tao aron siya mahimong himsog. Idibuho ang imong mapilian sa imong activity notebook.

Ebalwasyon

Direksyon: Isulat kung kini <u>maayo</u> o <u>dili maayo</u> nga mga pagkaon para mahimong himsog ang usa ka tao .Buhata kini sa imong activity notebook.

2

5.

Mga Buluhaton

ang hustong tubag gamit Direksyon: Isulat ang kaugalingong pulong sa paghulagway sa usa ka himsog nga bata.

K to 12 Grade 3 Health Curriculum Guide 2016 Edition

K to 12 Grade 3 Learners Material

K to 12 Grade 3 Teachers Guide

Tubag sa mga Pangutana

5.	5. maayo	5. answer may vary
4. answer may vary	4. dili maayo	4. answer may vary
3. answer may vary	3. dili maayo	3. answer may vary
2. answer may vary	2. maayo	2. answer may vary
I. answer may vary	1. dili maayo	J. answer may vary
Wda BnInhaton	Epalmazhou	Bnhata kini
5. answer may vary	5. answer may vary	
4. answer may vary	4. answer may vary	
3. answer may vary	3. answer may vary	J. b
2. answer may vary	2. answer may vary	2, C
I . answer may vary) , answer may vary	J. a
Pagpauswag	Kat-oni kini	2n αλi-kiui

ARALIN 2

HEALTH: NUTRISYON (KULANG BA ANG IMONG GIKAON?)

Objective: Explain the concept of malnutrition (H3N-lab-12)

Hibalo-i Kini

Karon atong pagatun-an ang mga kinaiya, timailhan, mga sintomas ug mga epekto sa lain-laing mga konsepto sa malnutrisyon.

Ang malnutrisyon sa profina-enerhiya gihulagway sa kakulangan sa profina ug enerhiya sa panglawas sa usa ka tawo. Kini tungod sa dili balanse nga pagkaon.

Sulayi Kini

Direksyon: Isulat ang <u>Tinoud</u> kon ang pahayag husto ug isulat ang <u>Sayop</u> kon ang pahayag sayop. Isulat ang tubag sa activity notebook

- _____1. Mag- antos sa sobrang nutrisyon ang bata nga mokaon og gamay.
 - _____ 2. Mag- antos sa malnutrisyon ang bata nga mokaon og daghan.
 - 3. Mag- antos sa malnutrisyon sa protina enerhiya ang tambok nga bata.

Subli-a Kini

6 Major nutrients

- Protina
- Carbohydrates
- Tambok
- Bitamina
- Minerals
- Tubig

U

Kat-oni Kini

Direksyon: Pilia sa kolum B ang saktong tubag sa kolum A. Isulat ang tubag sa imong activity notebook.

В

- Protina
 Pagpalambo sa normal nga pagtubo
- 2. Carbohydratesb. pagsuporta sa function sa kasingkasing, metabolism pagtukod sa bukog/ngipon.
- 3. Tambok c. gatipig og kusog
- 4. Bitaminad. pagtukod sa lawas nga sustansya
- 5. Mineralse. gahatag og kusog nga sustansya

Susiha Kini

Ang malnutrisyon sa protina-enerhiya kay usa ka undernutrition diin kulang siya og body-building ug energy-giving nutrients sa iyang diet.

Sa malnutrisyon sa protina-enerhiya kulang kini sa nutrina sa proteins ug carbohydrates sa diet. Ang bata nga adunay malnutrisyon sa protina-enerhiya may panagway nga daot o gamay, may pagbati nga luya, gaduka ug dili siya makasabot sa leksyon.

Malnutrisyon sa protina – enerhiya

Sintomas ug sinyalis	Epekto	Kontrol
- dali ra	-huyang nga	- mokaon og
kapuyan	resistensya	pagkao nga dato
gamay angtimbangnadugay ngapagtubo	- dili maayo nga pagtubo ug paglambo	sa carbohydrates ug protina.

Direksyon: Basaha ang mga sugilanon sa duha ka bata nga parehas walo (8) ka tuig ang pangedaron: Si M ug K.

-Walay gana mokaon si M, nagdaot siya. Kinagamayan siya sa ilang klase. Dugay siya nga momata ug kanunay nga magmadali og adto sa eskuylahan. Kanunay niyang malimtan ang iyang pamahaw. Magduka ug dili siya makasabot sa iyang leksyon .Sa balay,Kan-on ug tubig nga adunay asin ang paniudto .Nagsakit si M. Ang doktor sa barangay health center nisulti nga nag antos siya sa malnutrisyon.

Tubaga ang mosunod nga mga pangutana. Isulat ang tubag sa activity notebook.

- 1. Unsa man ang tan aw nimo sa pamarog ni M?
- 2. Unsa man ang iyang gibati?
- 3. Unsa man ang Kan-onon ni M?
- 4. Unsa man ang gi antos ni M?
- 5. Unsa man ang kulang ni M sa iyang diet?

- Nag antos si K sa iyang paso ug nagpundo siya sa hospital og pila ka semana. Siya ug iyang manghod nga lalaki nag dula og posporo ug nasunog ang ilang balay. Dili makakaon si K. Maglisod siya og usap ug tulon. Niubos pag-ayo ang iyang timbang ug niwang na kaayo siya.

Tubaga ang mosunod nga mga pangutana. Isulat ang tubag sa activity notebook.

- 1. Unsa man ang tan aw nimo sa pamarog ni K?
- 2. Unsa man ang iyang gibati?
- 3. Unsa man ang dili mahimo nga kaonon ni M?
- 4. Unsa man ang mahitabo ni K? Ngano man?

Ang malnutrisyon sa protina – enerhiya usa ka matang sa undernutrisyon. Kulang kini sa nutrina sa proteins ug carbohydrates sa diet. Ang bata nga adunay malnutrisyon sa protina- enerhiya may panagway nga daot o gamay ,may pagbati nga luya, gaduka ug dili siya makasabot sa leksyon.

Buhata Kini

Direksyon: Idibuho /I- draw ang retrato ni M o K sa inyong activity notebook.

Ebalwasyon

Direksyon: Isulat an **Tinoud** kon ang pahayag husto, isulat ang **Sayop** kung ang pahayag sayop. Isulat imong tubag sa activity notebook.

1. Mag- antos sa malnutrisyon sa protina – enerhiya ang tambok nga bata.
2. Ang bata nga adunay malnutrisyon sa protina- enerhiyo dili makakat-on pag ayo.
3. Ang bata nga adunay malnutrisyon kulang sa protina ug carbohydrates.
4. Mag- antos sa sobrang nutrisyon ang bata nga mokaon og gamay.
5. Mag- antos sa malnutrisyon ang bata nga mokaon og daghan.

Direksyon: Paghatag og lima (5) ka mga pagkaon nga kinahanglan nato kaonon aron malikayan ang malnutrisyon sa protina- enerhiya. Isulat imong tubag sa activity notebook.

Sanggunian

K to 12 Grade 3 Health Curriculum Guide 2016 Edition

K to 12 Grade 3 Learners Material

K to 12 Grade 3 Teachers Guide

Tubag sa mga Pangutana

3. answer may vary 4. answer may vary	2, e 3, c 4, d	3. sayop
2. answer may vary	2. e	2 .sakto
1. answer may vary	b.1 9.2	1. sayop 2. sakto

3

HEALTH: NUTRISYON ARALIN (BITAMINA SA KINABUHI)

Objective: Identify nutritional problems (H3N-lcd-13)

Hibalo-i Kini

Karon atong pagatun-an kon unsa ang mga problema sa lawas kung ikaw mag-antos sa kakulangon sa nutrisyon sama kung ikaw kulang sa mga bitamina. Kini importante kaayo nga pagatunan nato kay kini usa ka pamaagi aron makabalo kita kung unsa ang mga bitamina nga gikinahanglan sa atong lawas aron kita mahimong himsog ug baskog.

Sulayi Kini

Direksyon: Ilha ang mga Bitamina nga kulang sa mga hulagway nga gipakita. Isulat sa imong activity notebook ang A kung bitamina A, B kung bitamina B, C kung bitamina C, ug D Kung bitamina D.

5.

Subli-a Kini

Direksyon: Tubaga ang mga pangutana sa ubos. Isulat ang imong tubag sa imong activity notebook.

- 1. Unsaon nato pagkabalo nga kita himsog?
- 2. Unsa ang timailhan sa taong kulang sa nutrisyon?
- 3. Unsa nga mga bitamina ang gikinahanglan sa atong lawas para mahimong himsog?

Kat-oni Kini

Direksyon: Pilia ang letra kon unsa nga Bitamina ang kulang sa lawas sa gipakita nga sitwasyon. Isulat sa inyong activity notebook ang imong tubag.

- A. Bitamina A
- B. Bitamina B
- C. Bitamina C
- D. Bitamina D
- 1. Si Nina gagamit og wheelchair tungod kay dili kalakaw.
- 2. Kanunay makasinati og pagdugo sa ilong ug lagos si Piolo.
- 3. Si Karen nga adunay sakit nga Beri-beri.
- 4. Si Josh maglisod og basa kay magsakit ang iyang mata.

Susiha Kini

- 1. Unsa nga mga Bitamina ang gikinahanglan sa atong lawas para mahimong himsog?
- 2. Unsay mahitabo kung ikaw kulang sa bitamina?
 - ➤ Bitamina A Night Blindness o pagkabuta sa gabii.
 - ➤ Bitamina B- Beri-beri. Dali ra kapoyan ug sakit ang kalawasan, walay gana mokaon, ni gamay ang timbang.
 - ➤ Bitamina C- Scurvy. Magdugo ang ilong ug lagos ug dugay maayo ang iyang mga samad.
 - ➤ Bitamina D Rickets. Luya ang bukog ug unod.

Direksyon: Ipares ang mga sakit nga anaa sa kolum A sa bitamina nga kinahanglan sa kolum B. Isulat ang letra sa saktong tubag sa imong activity notebook.

A B

1. Scurvy A. Bitamina A

2. Beri-beri B. Bitamina B

3. Rickets C. Bitamina C

4. Night Blindness D. Bitamina D

Hinumdomi kini

Ang bitamina kay makatabang pagdumala sa mga kalihokan sa atong lawas. Mag-antos sa kakulangan sa nutrisyon ang tawo nga kulang og bitamina. Kung ikaw kulang sa bitamina A ikaw makasinati og Night Blindness, bitamina B ikaw makasinati og Beri-beri, bitamina C makasinati ka og Scurvy, ug kung ikaw kulang sa bitamina D ikaw makasinati sa sakit nga Rickets.

Direksyon: Unsa ang mahitabo kon dili igo ang bitamina sa atong lawas? Ilha ang mga bitamina nga kinahanglan sa matag sitwasyon. Isulat ang tubag sa activity notebook.

- 1. Naglisod pagbasa si Jane sa iyang paboritong libro. Katol ug morag napaso ang iyang mga mata.
- 2. Dali ra kapoyon si Ana ug makabati siya og sakit sa kalawasan.
- 3. Kanunay makasinati og pagdugo sa ilong ug lagos si Leah. Dugay usab nga maayo iyang mga samad.

Direksyon: Basaha og tarong ang mga sitwasyon. Idibuho ang kon kini sakto ug kon sayop.
1. Hanap ang panan-aw ni Isabel tungod kay kulang siya og Bitamina D.
2. Nagkasakit Si Christine og Beri-beri tungod ky kulang siya og Bitamina B.
3. Kulang og Bitamina C ang tawo nga dugay maayo ang samad.
4. Nalipay pag-ayo ang mga inahan sa barangay tungod kay gihatagan og libre nga Bitamina A ang ilang mga anak para dili sila magkasakit sa bukog.
5. Si Cresia maglisod og lakaw tungod sa iyang mga bukog ug unod nga luya, busa naningkamot siya nga makakaon og pagkaon nga daghan og bitamina D.

Direksyon: Pakigsulti o pag interview og lima ka tawo nga adunay mga balatian sa lawas. Sutaa kon naa ba silay kakulangon sa bitamina basi sa ilang mga tubag. Isulat ang imong tubag sa activity notebook.

Sanggunian

Health 3 Kagamitan Ng Mag-Aaral Sinugbuanong Bisaya Yunit 1. 2014. 1st ed.

K To 12 Health Curriculum Guide. 2016. DepEd.

K To 12 Mapeh 3 Teacher Manual

Tubag sa mga Pangutana

	₩.3	
	⊅. ⊅	
	.€	3. Bitamina C
	₩.2	2. Bitamina B
	> 1	A pnimptia . [
	Epalmazyon	Buhata Kini
		A.3
A.4	∀ .4	∀. ₽
J.E	3.B	J. D
2.8	2. C	2, C
J.ſ	J.D	a.r
Lagbanswag	Kat-oni Kini	2nlayi Kini

ARALIN HEALTH: NUTRISYON 4 (PALAKAON BA KA?)

Objective: Describe the characteristics, signs and symptoms, effect of the various form of malnutrition. (H3N-lef-14)

Hibalo-i Kini

Ang tumong ug tinguha aning modyul mao ang pagpakita kung unsa ang sinyales, sintomas ug epekto sa malnutrisyon.

Sulayi Kini

Direksyon: I drawing ang kung ang pahayag insakto ug kung dili insakto. Isulat imong tubag sa imong activity notebook.

- _____1.Ang bata nga obese kay mo kaon og daghan ug kulang sa sustansya nga mga pagkaon.
 - ___2.Ang bata nga obese kay nag problema sa kaniwang.
 - ____3.Ang bata nga obese kay maglisod makig dula sa uban nga bata.

Subli-a Kini

Miaging adlaw gihisgutan nato ang mahitungod sa malnutrisyon. Para sa imo unsa ang malnutrisyon?

Kat-oni Kini

Tan-awa ang hulagway sa duha ka bata nga nagkaon.Unsa ang imong masulti sa matag hulagway?

Basi sa mga hulagway,unsa imong nakita ?Unsa iyang gi-kaon? Unsa iyang gi-inom?

Oo, tama isa siya ka bata nga tambok kaayo nga mikaon ug mi inom sa mga unhealthy nga pagkaon. Tungod niini nahimo siyang bata nga obese. Ang bata nga obese matawag nga malnourish kay wala siya sa sakto nga timbang ug tungod niini dili siya ganahan mo lihok-lihok kay dali siya kapoyan ug hangakon.

Ang obese mahitabo kung ang imong pagkaon kay daghan kaayo ug pagkaon nga dili healthy nga wala na ni basi sa mga sakto nga kaonon aron ma healthy sama sa mga junkfoods, softdrinks ug mga tam-is nga pagkaon. Kung dili ka mo bantay sa imong kaonon ug imnon masama ikaw sa obsese nga bata.

Ang obese naay mga sinyales, balatian ug naa pod kani solusyon kung unsaan nga malikayan kini.

Sinyales	Épekto	Paglikay
√ Dako	✓ Naay sakit sa	✓ Sakto nga kaon
kaayo og	heart	✓ Mag exercise
timbang	✓ Taas og blood	✓ Inom daghan
✓ Maglisod	sugar	tubig
og gin	✓ Gamay ra	
hawa	kaayo og gaka	
✓ Dali	himo nga	
kapoyon	aktibidades	

Pagpauswag

Direksyon: Isulat inyong mga paborito nga mga pagkaon ug tubaga ang mga pangutana nga mosunod.

- Ikapila ka mo kaon ana? Maayo ba nga sige ka og kaon ana?
- 2. Maunsa man ka kung sige ka og kaon ana?

3. Pwede baka nga mahimo nga sama anang bata nga naa sa hulagway?

Unsa ang siyales sa obese?	Unsa ang epekto?	Unsaon nga malikayan kani?
000301		KGIII:

Hinumdomi kini

Unsa may angay himuon aron dili ka mahimong malnourish? Maayo ba nga daghan kaayo imong kaonon? Maayo ba mo kaon anang dili healthy nga mga pagkaon?

Buhata Kini

Direksyon: Idibuho sa imong activity notebook ang imong angay kaonon aron dili ka mahimong malnourish o obese.

Ebalwasyon

Direksyon: Idibuho ang happy face wkung sakto ang gi ingon ug sad tace kung dili . Isulat imong tubag sa activity notebook.

_1.Ang obese kay dili bation og kakapoy.
_2.Ang bata nga obese kay nag problema sa kaniwang.
3.Ang bata nga obese kay healthy.
4.Ang obese kay ganahan mo dula og lakag-lakag.
_5.Ang obese kay dili ganahan mo kaon.

Direksyon: Isulat sa imong activity notebook ang mga angay nimo nga himuon aron mahimo ka nga healthy nga bata.

1 4. 2. 5. 3.

Sanggunian

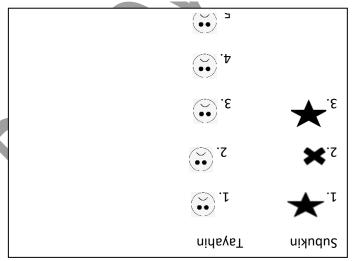
K to 12 Grade 3 Health Curriculum Guide 2016 Edition

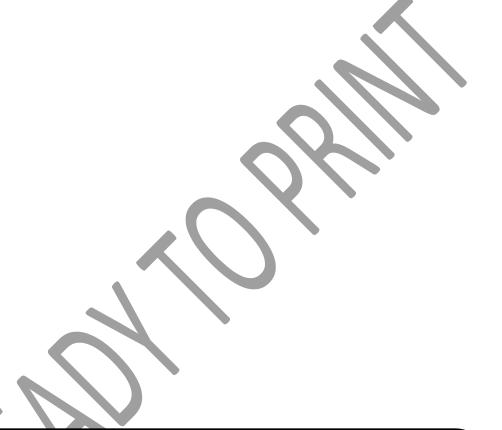
K to 12 Grade 3 Learners Material

K to 12 Grade 3 Teachers Material

Tubag sa mga Pangutana

For Inquiries or feedback, please write or call:

Department of Education - Division of Malaybalay City

Office Address: Sayre Highway P-6, Casisang, Malaybalay City

Telefax: (088) 314-0094

Email Address: malaybalay.city@deped.gov.ph